

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

SPRAWOZDANIE Z WIZYTY STUDYJNEJ

realizowanej w ramach operacji pt. „Cztery podejścia jeden cel-wypracowanie innowacyjnych mechanizmów współpracy z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego obszarów LGD”.

Podmiot organizujący wizytę (Lider) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Krajna Złotowska , we współpracy z partnerami projektu:

1. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw Plus”
2. Lokalna Grupa Działania „Zielone Bieszczady”
3. Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

Instytucja goszcząca / miejsce wizyty: Lokalna Grupa Działania „Zielone Bieszczady”

Termin wizyty: 8 – 11 października 2018 r.

Celem wizyty studyjnej jest zbudowanie platformy współpracy - partnerstwa w obszarze działań Lokalnych Grup Działania z wykorzystaniem zasobów lokalnych poprzez nawiązanie współpracy pomiędzy partnerami i wypracowanie innowacyjnych instrumentów poprawiających wdrażanie inicjatyw z zakresu rozwoju obszarów wiejskich.

Charakterystyka grupy biorącej udział w wizycie studyjnej: Pracownicy LGD Krajna Złotowska, Członkowie Rady LGD Krajna Złotowska, „liderzy lokalni, koordynatorzy gminni, mieszkańcy obszaru LSR w tym: członkinie KGW i przedsiębiorcy.

Przebieg wizyty studyjnej / opis wykonywanych zadań w danym dniu/:

I dzień – 08.10.2018 r.

Grupa 20 osobowa przybyła do Ośrodka Wypoczynkowego „Połoniny” w Bukowcu (gmina Solina). Po zakwaterowaniu, odbyła się kolacja. Następnie grupa udała się na spotkanie z przedstawicielem Fundacji Bieszczadzkiej-Prezesem Panem Bogusławem Pyzocha. Nastąpiło powitanie uczestników oraz przedstawienie krótkiego wprowadzenia do przebiegu wizyty. Uczestnicy zapoznali się z dobrymi praktykami dotyczącymi rozwoju zielonej turystyki w regionie oraz aktywności społecznej na obszarach wiejskich- w oparciu o partnerską współpracę organizacji pozarządowych, publicznych i przedsiębiorców poprzez tworzenie produktów ekoturystycznych takich jak: zielone szlaki greenways, ekomuzea oraz questy. Następnie odbyło się spotkanie z Prezesem LGD Zielone Bieszczady Panią Iwoną Woch, która zaprezentowała działalności dobrych praktyk LGD „Zielone Bieszczady”.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

II dzień – 9.10.2018 r.

Kolejnego dnia, po śniadaniu w Ośrodku Wypoczynkowym Połoniny, grupa udała się do miejscowości Zatwarnica- Krainy Bojków, a następnie uczestnicy odwiedzili Pracownię Artystyczną „Na Dwie Ręce” należącą do Pani Jolanty Jareckiej, która po krótko przedstawiła produkcję mydeł prawdziwych na tłuszczach, takich jak masło kakaowe, z orzechów i awokado. Również grupa miała również możliwość udziału w warsztatach wyrobu zapachowych mydełek z zanurzonymi roślinkami (zioła, kwiaty nasiona), odlewane w foremkach inspirowanymi bieszczadzkiem zwierzętami i roślinami. Każdy z uczestników z pracowni wyszedł z własnoręcznie wykonanym bieszczadzkiem mydełkiem. Pracownia to miejsce dawnej kuźni. Ponadto Pani Jola zajmuje się rękodziełem i w tym zakresie prowadzi warsztaty m.in. zdobienia techniką decoupage.

Następnie grupa udała się na spotkanie z przedstawicielem Stowarzyszenia „Zawartnica” - Panią Basią Natanek w wybudowanej przez stowarzyszenie Chacie Bojkowskiej, która pełni funkcję Centrum Edukacyjno-Informacyjnego Ekomuzeum. Izba historyczno-regionalna w Zatwarnicy powstała z inicjatywy kilku miłośników z myślą o zachowaniu pamięci o przodkach zamieszkujących region Bieszczadów. Ekspozycja ma na celu pokazanie narzędzi, przedmiotów codziennego użytku, dawnych monet, scen rodzajowych z życia dawnych mieszkańców oraz zawodów przez nich wykonywanych. Najstarsze eksponaty liczą nawet kilkaset lat. Na miejscu można dowiedzieć się również o historii, wydarzeniach związanych z okolicą, legendach przekazywanych z pokolenia na pokolenie oraz otaczającej przyrodzie. W izbie funkcjonuje galeria produktów regionalnych twórców. Kolejnym miejscem oddalonym 7,5 km od Zawartnicy była miejscowość Chmiel w Gospodarstwie Agroturystycznym „u Prezesa” - ośrodek górskiej turystyki jeździeckiej. Tam również grupa zjadła obiad, podczas którego gospodarze opowiedzieli kilka słów o obiekcie.

Stamtąd uczestnicy wizyty udali się do punktu widokowego na Przełęczy Wyżnej (872 m n.p.m) w Bieszczadzkiem Parku Narodowym. Można było podziwiać panoramę na najwyższą partię polskiej części Bieszczadów. Punktem kolejnym zwiedzania było zwiedzanie drewnianej bojkowskiej cerkwi powstałej w 1791 roku w Smolniku, która od roku 2013 została wpisana na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Nastąpił przejazd do Lutowisk. Odwiedzone wybrane fragmenty Ekomuzeum „Trzy kultury” – makiety dwóch drewnianych rynków XIX -wiecznych Lutowisk w formie domków drewnianych dla owadów oraz ruiny synagogi. Grupa odwiedziła także Kirkut, czyli cmentarz żydowski, który jest jedną z dwóch zachowanych tu pamiątek po społeczności żydowskiej, która przed II wojną światową stanowiła większość mieszkańców wsi.

Następnie grupa odwiedziła Pracownię –Galerię „Stare Kino”. Miejsce to tworzą artysta ceramik Marta Zubel, dyplomowany Mistrz Ceramiki Wyrobów Użytkowych i Ozdobnych oraz Grzegorz Zubel – artysta malarz. STARE KINO to także miejsce, w którym prowadzone są warsztaty artystyczne, oczywiście ceramiczne, jak również papier czerpany, malarstwo na szkle, ozdoby świąteczne. Pani Marta i Pan Grzegorz organizują również kursy i szkolenia z zakresu rękodzieła, zajmują się aranżacją wnętrz oraz projektują i wykonują gadżety reklamowe dla firm. Uczestnicy wzięli udział w warsztatach ceramicznych i każdy uczestnik wykonał własnoręczną pamiątkę z ceramiki.

Ostatnim punktem była biesiada bieszczadzka w Wiejskim Domu Kultury w Uhercach Mineralnych z potrawami kuchni regionalnej przygotowanymi przez panie z Kół Gospodyń Wiejskich „Uherczanki”

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

w towarzystwie lokalnej muzyki na żywo. Po kolacji grupa udała się do Ośrodka Wypoczynkowego „Połoniny” w Bukowcu.

III dzień – 10.10.2018 r.

Trzeciego dnia po śniadaniu grupa udała się do Arłamowa, gdzie zwiedzano kompleks wypoczynkowo konferencyjno-sportowy hotelu ARŁAMÓW. Kompleks hotelu posiada 193 pokoje dwuosobowe (część pokoi przystosowana jest do pobytu osób niepełnosprawnych), 16 to luksusowe apartamenty (standard i premium). Hotel oferuje też 2 apartamenty prezydenckie – jedno i dwu poziomowy. Również posiada 3-poziomowy kompleks SPA & Wellness oraz dwie restauracje. Również mieści się Rezydencja, dawny obiekt Urzędu Rady Ministrów. Została wybudowana w latach 60-tych XX wieku jako zamknięty i utajniony ośrodek rządowy. Korzystali z niego jedynie przedstawiciele najwyższych władz PRL oraz ich goście. Bywali tutaj między innymi: przywódca Jugosławii Josip Broz Tito, belgijski król Baudouin I z żoną Fabiolą, prezydent Francji Valéry Giscard d’Estaing, a także szachinśzach Iranu Mohammad Reza Pahlawi z cesarżową Farah oraz brat cesarza książę Abdorez Pahlawi. W Arłamowie politykowano, biesiadowano i polowano. Jedną z atrakcji kompleksu Arłamów jest Muzeum Skarbów Matki Ziemi – otwarte w grudniu 2015 roku – dzięki naszej współpracy ze Stowarzyszeniem Natura Ziemi. Muzeum Skarbów Matki Ziemi zlokalizowane jest w historycznej Rezydencji. Ekspozycja składa się z blisko dwóch tysięcy okazów – spotykanych zarówno w Polsce jak i na świecie. Wśród nich są kamienie szlachetne – diamenty, rubiny, szafiry, szmaragdy oraz perły. Z każdego pokoju roztacza się przepiękny widok na góry, lasy i doliny Gór Słonnych oraz Pogórza Przemyskiego. Przy dobrej widoczności można także zobaczyć przepiękną panoramę Bieszczad Wysokich. Następnym punktem programu był przejazd do Orelca. Uczestnicy udali się na obiad przygotowany przez Przedsiębiorstwo Społeczne „Bieszczadzka Szkoła Aktywności Społecznej” funkcjonujące przy LGD „Zielone Bieszczady”. Następnie zwiedzono siedzibę LGD „Zielone Bieszczady” oraz Gminny Punkt Wspierania Organizacji Pozarządowych. Nastąpił powrót do Ośrodka Wypoczynkowego „Połoniny” w Bukowcu. Po chwili odpoczynku grupa udała się na SEMINARIUM. Odbyła się rejestracja uczestników konferencji i wydanie materiałów konferencyjnych. Seminarium składało się z 5 prelekcji po 30 min każde. Po zakończeniu seminarium odbyła się uroczysta kolacja z udziałem przedstawicieli LGD „Zielone Bieszczady” w towarzystwie regionalnego zespołu „Warta” z muzyką polsko-słowacko-ukraińską w repertuarze.

IV dzień – 11.10.2018 r.

Ostatniego dnia, po śniadaniu w Ośrodku Wypoczynkowym „Połoniny” w Bukowcu nastąpiło wykwaterowanie uczestników i wyjazd z Bieszczadów.

Podczas całej wizyty była wykonywana dokumentacja fotograficzna

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”